

DEŠIMT RAMSČIŲ, FORMUOJANČIŲ ĮTRAUKIOJO UGDYMO ATEITĮ

Europos specialiojo ir įtraukiojo ugdymo plėtros agentūros (EASNIE) 30-metis suteikia puikią progą apmąstyti pasiektą pažangą ir iš naujo įvertinti veiksmus, formuojančius ugdymo ateitį. Nors ilgamečiai EASNIE [raktiniai principai](#) dėl lygybės, dalyvavimo ir įtraukties tebėra pagrindiniai, dešimt naujų ramsčių apibrėžia sistemos lygmens veiksmus, būtinus šiems principams įgyvendinti dėl sparčiai besikeičiančių aplinkybių.

Tai patvirtina tarptautinių organizacijų duomenys ir mokslinių tyrimų rezultatai. Europos Sąjunga, UNESCO, EBPO ir kitos organizacijos pabrėžia, kad mokymasis visą gyvenimą, skaitmeninė įtrauktis, tvirtas valdymas ir tarpsektorinis bendradarbiavimas yra esminiai įtraukiojo ir atspariojo ugdymo sistemų pagrindai.

Tuo pat metu ugdymo sistemos susiduria su vis didesniu spaudimu, kurį sukelia socialiniai, ekonominiai ir technologiniai pokyčiai. Nuolatinės nelygybės ir skaitmeninės transformacijos tempai akivaizdžiai rodo, jog būtina sukurti nuoseklią politiką ir tvirtą teisių sistemą, kuri apsaugotų visus besimokančiuosius. Fragmentuotas valdymas, nepakankamas finansavimas ir gebėjimų trūkumas tebėra didelės kliūtys, ypač besimokantiejiems, susiduriantiems su įvairiomis atskirties formomis.

Visuotina sutariama, kad permainingos yra neišvengiamos. Turime iš naujo apmąstyti, kodėl, kaip, ko, kur ir kada yra mokomasi, ir pereiti nuo siekių prie įgyvendinimo, imdamiesi apgalvotų ir suderintų veiksmų. EASNIE dešimt ramsčių sudaro į ateitį orientuotą sistemą, kuri padeda valdyti šias permainingas ir remia ugdymo sistemas, siekiančias užtikrinti kiekvieno besimokančiojo teisę į kokybišką, įtraukiojo ugdymą.

1. BESIMOKANČIOJO GEROVĖ IR PRIKLAUSOMYBĖ

Besimokančiųjų gerovė, saugumas, dalyvavimas ir priklausymo jausmas yra esminiai prasmingo mokymosi pagrindai. Sistemos privalo stiprinti atstovavimą, skatinti etišką dalyvavimą ir remti socialinį bei emocinį ugdymą, šeimos įsitraukimą, skaitmeninį bei medijų raštingumą.

Pagrindiniai veiksmai

- Paverskite gerovę ir priklausomybės jausmą pagrindiniais sistemos tikslais.
- Sprendimų priėmimo procese būtina atsižvelkite į tikrą besimokančiųjų nuomonę.
- Užtikrinkite galimybę gauti psichologinę pagalbą, maitinimo paslaugas ir įgyti skaitmeninio raštingumo įgūdžių.

2. ŠEIMOS IR BENDRUOMENĖS DALYVAVIMAS

Tvirtos ugdymo sistemos remiasi šeimų įsitraukimu ir bendradarbiavimu su bendruomene. Įtraukiosios mokyklos veikia kaip bendruomenės centrai, integruojantys paslaugas, siūlantys įvairias mokymosi galimybes ir skatinantys visuomeninę sanglaudą.

Pagrindiniai veiksmai

- Būtina stiprinti autentišką šeimos ir bendruomenės partnerystę.
- Kurti įtraukius, kultūriškai jautrius bendravimo metodus, kurie pasiektų visas šeimas.
- Stiprinti mokyklų kaip bendruomenės centrų vaidmenį.

3. MOKYMASIS VISĄ GYVENIMĄ

Mokymąsi būtina suvokti kaip nuolatinį, lankstų procesą, kuris trunka visą gyvenimą. Tarpusavyje derantys mokymosi keliai, mažiau kliūčių keičiant kryptį ir galimybės prisitaikyti ar persikvalifikuoti padeda išvengti pernelyg ankstyvo skirstymo į kategorijas ar nelygybės, skatina atsparumą ir užtikrina, kad visi besimokantieji galėtų prisitaikyti prie kintančių asmeninių, socialinių ir ekonominių realijų.

Pagrindiniai veiksmai

- Būtina užtikrinti nuoseklias ir lanksčias mokymosi programas visais ugdymo etapais.
- Stiprinti gebėjimą prisitaikyti, mokymosi iniciatyvą ir plėtoti galimybes persikvalifikuoti visą gyvenimą.
- Būtina remti sklandų perėjimą, įgyvendinant suderintą politiką, siejančią ugdymą, mokymą, darbą ir šeimos įsitraukimą.

4. MOKYTOJŲ TOBULĖJIMAS IR GEROVĖ

Mokytojai vaidina pagrindinį vaidmenį įtraukiojo ugdymo srityje. Jiems reikalingas nuolatinis profesinis mokymasis reikiamiems įgūdžiams įgyti, ir palankios darbo sąlygos, leidžiančios patenkinti įvairius besimokančiųjų poreikius. Bendradarbiavimu grindžiama kultūra, įtrauki pedagogika ir dėmesys mokytojų gerovei sudaro sąlygas kokybiškam mokymui ir stiprina visos sistemos gebėjimus užtikrinti įtraukiąją praktiką.

Pagrindiniai veiksmai

- Būtina užtikrinti nuolatinį profesinį mokymąsi įtraukiosios pedagogikos, skaitmeninio raštingumo ir patirties apmąstymo srityse.
- Taip pat sukurti palankią profesinę aplinką, kuri stiprintų mokytojų gerovę.
- Būtina skatinti kultūriškai jautrų ir bendradarbiavimu grindžiamą mokymą.

5. UGDYMO TURINIO IR VERTINIMO INOVACIJOS

Ugdymo (mokymo) programos turėtų būti tarpdalykinės, orientuotos į kompetencijas ir suderintos su tvarumo bei demokratinio dalyvavimo principais. Vertinant būtina atsižvelgti į įvairius gebėjimus ir skatinti asmenybės tobulėjimą.

Pagrindiniai veiksmai

- Būtina remtis įtrauktimi kaip pagrindiniu principu ugdymo (mokymo) programose ir vertinimo procese.
- Būtina skatinti teisingą, į besimokantįjį orientuotą vertinimą, kuriame būtų atsižvelgiama į įvairius gebėjimus.

- Būtina parengti į ateitį orientuotas, tarpdalykines mokymo programas, kurios ugdytų žmogiškąsias vertybes, aktyvų pilietiškumą, kritinį mąstymą ir skaitmeninį raštingumą.

6. SKAITMENINĖ TRANSFORMACIJA IR DIRBTINIS INTELEKTAS

Skaitmenizacija reikalauja lygiateisės prieigos, etiško valdymo ir tvirto medijų raštingumo. Technologijos turi padėti pedagogikai, o ne ją pakeisti, kartu užtikrindamos teisę į privatumą ir įvairovę.

Pagrindiniai veiksmai

- Būtina užtikrinti lygiateisę prieigą naudotis skaitmeninėmis priemonėmis ir infrastruktūra.
- Taip pat skatinti gerą medijų raštingumą ir saugų elgesį skaitmeninėje erdvėje.
- Būtina naudoti dirbtinį intelektą atsakingai, kad būtų paskatintas suasmenintas mokymasis laikantis etikos gairių.

7. TARPSEKTORINIS BENDRADARBIAVIMAS

Įtrauktis švietime priklauso nuo švietimo, sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir kitų sektorių bendradarbiavimo. Bendri tikslai, aiškios gairės ir skaidrus bendravimas yra būtini siekiant patenkinti sudėtingus besimokančiųjų poreikius.

Pagrindiniai veiksmai

- Būtina integruoti švietimo, socialines, sveikatos priežiūros ir bendruomenines paslaugas.
- Taip pat stiprinti daugiadisciplines ir tarpsektorines komandas.
- Skatinti bendrą valdymą ir suderintas pareigas įvairiuose sektoriuose.

8. ĮTRAUKUSIS VALDYMAS IR LYDERYSTĖ

Tvirtas valdymas ir įtraukioji lyderystė yra būtini siekiant sukurti nuoseklias ir teisingas sistemas. Decentralizuota, dalyvaujamoji ir tinklinė vadovavimo kultūra padeda suderinti politiką ir praktiką, skatina bendradarbiavimą ir užtikrina ilgalaikį sistemos tobulinimą, grindžiamą bendra atsakomybe.

Pagrindiniai veiksmai

- Būtina stiprinti paskirstytą, bendradarbiavimu grindžiamą vadovavimą, skatinantį lygybę ir bendrą atsakomybę visoje sistemoje.
- Taip pat sukurti nuoseklias valdymo struktūras, suderinančias politiką, praktiką ir atskaitomybę.
- Skatinti bendradarbiavimą tarp mokyklų ir įvairių sektorių.

9. KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS IR STEBĖSENA

Siekiant nuolatos tobulinti sistemas, būtina užtikrinti patikimą stebėseną, skaidrų duomenų naudojimą ir ilgalaikes, teisingas investicijas. Daugiapakopės vertinimo sistemos užtikrina

atsparumą, atskaitomybę ir gebėjimą diegti naujoves kintančių socialinių ir pasaulinių iššūkių akivaizdoje.

Pagrindiniai veiksmai

- Būtina sukurti patikimus stebėsenos ir vertinimo mechanizmus, skirtus veiklai tobulinti.
- Užtikrinti nuolatinės ir teisingas investicijas, skirtas stiprinti ilgalaikį potencialą.
- Priimant sprendimus būtina vadovautis skaidriais, duomenimis pagrįstais procesais.

10. FINANSAVIMAS IR IŠTEKLIŲ PASKIRSTYMAS

Įtraukiosios sistemos priklauso nuo strateginio, teisingo ir skaidraus išteklių paskirstymo. Investicijos turi būti nukreiptos į tuos besimokančiuosius, kuriems pagalba reikalinga labiausiai, taip pat stiprinti sistemos pajėgumus ir užtikrinti, kad ugdymas išliktų viešąja gėrybe, o tai turėtų būti grindžiama atsakingu privačiojo sektoriaus dalyvavimo reguliavimu.

Pagrindiniai veiksmai

- Būtina užtikrinti nuolatinės ir teisingas investicijas, skirtas inovacijoms ir įtraukčiai remti.
- Strategiška paskirstyti išteklius, siekiant sustiprinti įtraukiąją praktiką.
- Reguluoti privačiojo sektoriaus dalyvavimą siekiant užtikrinti visuomenės interesus.

Šioje skrajutėje trumpai pristatome dešimt ramsčių, formuojančių įtraukiojo ugdymo ateitį. Nuskaitykite QR kodą, kad galėtumėte susipažinti su pridedamu [Background Paper](#) [informaciniu dokumentu].

Apsilankykite EASNIE svetainėje, kad atsisiųstumėte nemokamus išteklius ir sužinotumėte daugiau apie mūsų veiklą: www.european-agency.org